Drets i deures per l´accés a l´aigua.

L'Aigua com a dret humà bàsic

El dret per l´accés a l´aigua, com a dret constitucional i de ciutadania. Les NNUU ja el consideren un dret humà bàsic (2010), també és un dret medi ambiental en el sentit de la sostenibilitat, un dret de ciutadania en sentit d´accés, que no vol dir, per tant, que es pugui fer una sobreexplotació dels recursos.

L'aigua ha de ser considerada un bé comú i un recurs limitat i, per tant, sotmès a la regulació de l'ús.

El dret a l'accés a l'aigua potable i al sanejament no és només un dret humà reconegut per les Nacions Unides des de l'any 2010, sinó una condició necessària en un estat del món occidental al segle XXI.

Implementació legal del Dret. Seria un bon consens considerar que a Catalunya, aproximadament, una quantitat bàsica mínima per viure serien 40l per persona i dia i aquesta quantitat hauria de ser gratuïta. De 40l a 100l/p/d hauria de tenir un preu molt baix i, a partir de 100l ja s'ha de considerar un servei públic que, per trams d'increment, hauria d'anar tenint un preu cada cop més alt.

La consolidació de l'Estat català també ha de permetre unificar el cicle de l'aigua en un únic marc jurídic. Malgrat sembli un anacronisme, l'actual regulació que determina la condició minero-medicinal, mineral natural, termal o de brolladors d'una aigua no és pas inclòs en el text refós en normativa d'aigües de Catalunya de l'any2003, sinó una Llei PreConstitucional (la Llei 22/1973 de 21 de juliol de Mines); i qui atorga les concessions d'aquesta tipologia d'aigua no és l'ACA com autoritat de l'aigua de Catalunya sinó la Direcció General d'Energia i Mines sota el criteri que és una activitat industrial. .

En el camí cap a la plena recuperació dels costos del cicle de l'aigua, i tenint en compte que el preu de l'aigua és un dels millors instruments per al control de la demanda, la consolidació de l'Estat català hauria d'implementar una progressiva fiscalització i tarifació de l'aigua que permetés:

a) La gratuïtat absoluta d'una dotació domèstica corresponent a un concepte que podria definir-se com "aigua vital", equivalent aproximadament al volum d'aigua necessària que assegura la supervivència i el sanejament de les persones. Aquest volum podria establir-se al voltant de 30 litres per persona i dia. L'Estat català seria el primer del món que atorgaria gratuïtament aigua vital als seus ciutadans pel sol fet de ser-ho.

b) La tramificació, a partir d'aquest volum d'aigua vital, d'un altre concepte que podria definir-se com "aigua benestar", equivalent aproximadament al volum d'aigua

necessària que assegura el confort a les llars però que no és vital per a viure: rentaplats, rentadora, bany, reg terrassa-jardí,
Aquesta tramificació s'hauria de fonamentar en l'actual penalització per blocs de consum a partir del 31è litre per persona i dia.
c) L'aplicació d'uns costos unitaris (€/m^3) superiors per a determinades activitats econòmiques. És difícilment justificable que el preu que pagui per l'aigua un taller que fabrica aïllaments de finestres sigui el mateix que el que paga un centre de "fitness" o un "spa". Caldria aplicar un coeficient penalitzador (més preu) per a activitats econòmiques "sumptuàries" en l'ús de l'aigua: innivació artificial, gimnasos, balnearis, hotels de gran luxe,
camps de golf –si no poden regar amb aigua regenerada-parcs aquàtics...
d) La constitució d'una comissió de preus amb una composició diferent a l'actual que permeti, per una banda, la participació activa dels usuaris (veïns, consumidors, agents econòmics, socials i ecologistes) en la presa de decisions sobre les polítiques tarifàries dels municipis i, per l'altra, la supervisió i fiscalització de l'ACA, si s'escau, amb l'objectiu de vetllar per l'ús racional dels recursos hídrics com a regulador i autoritat nacional de l'aigua i no autoritzar la imputació a tarifa de costos que res tenen a veure amb el servei d'abastament d'aigua als ciutadans.

Accés universal i equitatiu a l'aigua potable a un preu assequible per a totes les persones

La captació, el tractament i la distribució de l'aigua. Tota la part del cicle en alta pressió, té uns costos que s'han de repercutir, per part de la Administració Pública responsable, en el preu de l'aigua, com a servei públic, el qual s'ha de garantir a tothom, aplicant beneficis o bonificacions en funció dels ingressos de cada unitat familiar.

La distribució en baixa. La distribució als ciutadans, en baixa pressió, és competència municipal. La gestió d´aquesta distribució i les seves formules, podran concretar-se mitjançant la gestió pròpia o concessionada. El preu serà coordinat via l' òrgan regulador de l´aigua a Catalunya.

El deure de complir la Directiva Marc de l´aigua.

La llei europea Directiva marc de l´aigua (DMA) es un marc legislatiu europeu aprovat l´any 2000 que ha canviat el paradigma orientant-se en obtenir un bon estat de les masses d´aigua dotant-lo de un bon ecosistema. Proposava que els territoris tinguessin aigües en bon estat pel 2015 amb plans de gestió cada sis anys amb tres terminis 2015, 2021 i 2027. Avui prop del 50% de les masses d´aigua catalanes no arriben a la categoria de bones amb un 32% de categoria moderades.

La adopció de la DMA ha suposat un tomb en la concepció de l'aigua i les polítiques de

gestió. De la plena satisfacció de les demandes a partir de l'oferta il·limitada d'un recurs infinit i gratuït, es passa a considerar l'aigua com un bé finit, fràgil i element essencial dels ecosistemes. L'aigua no és només un recurs i l'objectiu de la planificació s'adreça a garantir el bon estat del medi aquàtic, condició necessària per a una correcta gestió de la demanda, i a internalitzar, progressivament, els costos del recurs, del servei i ambientals entre tots els usuaris de l'aigua. Una planificació que necessita de la participació i debat ciutadans i que no pot construir-se des dels anuncis d'informació pública als diaris oficials.

Convergència europea pel 2027. El pla en execució 2016-2021 dotat amb 918 Meur.,cal que s´executi en la seva totalitat i amb la **transparència** necessària. Caldria que tingues informes precisos i periòdics del detall de les inversions executades i previstes.

Com fem una gestió sostenible de l'aigua.

Cal que el Govern de Catalunya tingui competències sobiranes sobre tot el territori, no sols en les conques internes (16.600Km2, 52% del Principat), ans també a les conques catalanes que ara son competència de la "Confederación Hidrográfica del Ebro". Es un fet cabdal.

Els aspectes quantitatius

La demanda d'aigua a Catalunya és de 2.965 hm_3/any_3. Al Districte de conca fluvial de Catalunya (des d'ara endavant, DCFC) –és a dir, a les conques internes, constituïdes per les conques hidrogràfiques dels rius que neixen a Catalunya i desemboquen directament a la Mediterrània-, on els recursos hídrics són més escassos, predominen els usos urbans i industrials. A les conques catalanes de l'Ebre (des d'ara endavant, CCE) -constituïdes per les conques hidrogràfiques dels rius que neixen a Catalunya i són afluents del riu Ebre, a més a més de La Garona-, amb més recursos hídrics, l'ús majoritari és l'agricultura. Addicionalment, al Delta de l'Ebre, es deriven fins a 700 hm_3/any per mantenir l'ecosistema agroambiental.

Dades del Pla de Gestió del DCFC, en què s'agafa com a escenari de referència l'any 2007.

DCFC
Àrea: 16.600 km_2 (52%)
Municipis: 634
Població: 6,53 Mhab (92%)
Demanda: 1.138 hm_3/any
65% ús urbà i industrial
35% ús agrari
CCE
Àrea: 15.330 km_2 (48%)
Municipis: 312

Població: 0,57 Mhab (8%)
Demanda: 1.827 hm_3/any
95% ús agrícola
5% ús urbà i industria.

Els principals sistemes de gestió en què es divideix el sistema hídric català i llur diagnosi és:

Baix Ebre: el principal repte és la implantació d'un règim variable de cabals de manteniment en el tram final de l'Ebre. La Generalitat ha proposat a l'Estat que es fixi un valor variable segons si l'any és sec o humit.
Fluvià: presenta un balanç equilibrat i no s'esperen dèficits, ni ara ni en el futur.
Garona: presenta una bona disponibilitat de recurs i una correcta satisfacció de les seves demandes. Caldria repensar l'ocupació de l'espai fluvial.
Muga: els abastaments estan garantits, però en anys secs els regadius són deficitaris. Poden arribar a faltar fins a 26 hm_3/any en els pitjors anys.
Segre: l'ampliació de la superfície regada (canal Segarra-Garrigues), l'intens aprofitament hidroelèctric i la necessitat d'implantar uns cabals de manteniment suficients són els tres condicionants principals en la gestió de la conca mitjana del Segre. Per fer-los compatibles caldrà modernitzar els regadius, harmonitzar els aprofitaments del Segre i la Noguera Pallaresa i revisar el règim d'explotació hidroelèctrica.
Sud: els abastaments poden presentar limitacions en un futur proper atès que la principal font d'aigua, l'Ebre, ja es fa servir quasi bé completament durant els mesos d'estiu. En termes anuals el dèficit previst és de 10 hm_3/any.
Ter-Llobregat: és el sistema de gestió més deficitari de Catalunya. Tant els abastaments, com els regs, com els cabals de manteniment presenten garanties insuficients. El dèficit en el pitjor any hagués pogut arribar a 176 hm_3/any. Amb la dessalinitzadora del Llobregat i la resta d'actuacions executades en els darrers anys, aquest dèficit màxim s'ha reduït a 68 hm_3/any.